Aan de raad van de gemeente Lingewaard

Onderwerp	Definitieve verklaring van geen bedenkingen Windpark Caprice
Portefeuillehouder	M.J.A. van den Bos
Zaaknummer collegevoorstel	ZS-412025

Beslispunten

1. De reactienota zienswijzen Windpark Caprice vast te stellen;
2. Een definitieve verklaring van geen bedenkingen (vvgb) af te geven voor realisatie van Windpark Caprice, met een maximale tiphoogte van 240 meter, op het perceel Scherpekamp 3 in Angeren;
3. Te verklaren dat ten behoeve van de te verlenen omgevingsvergunning geen exploitatieplan nodig is.

Inleiding

Er is een vergunning aangevraagd voor twee windturbines, met een maximale tiphoogte van 240 meter, op het terrein van de steenfabriek Huissenswaard. Deze windturbines hebben een vermogen van 7 MW per stuk, leveren stroom voor circa 15.000 huishoudens, en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de energietransitie in Lingewaard.
In de afgelopen periode, na het afgeven van de ontwerpverklaring van geen bedenkingen (vvgb), heeft het college van B&W een ontwerp-besluit genomen op deze aanvraag omgevingsvergunning voor twee windturbines op het perceel Scherpekamp 3 in Angeren. De ontwerp-vvgb en het ontwerpbesluit hebben ter inzage gelegen. In totaal zijn er 47 zienswijzen ingediend. Vervolgens is een reactienota opgesteld om ingediende zienswijzen te beantwoorden. Omdat de zienswijzen op de ontwerp-omgevingsvergunning en de ontwerp-vvgb zijn ingediend moeten zowel het college van B&W als de gemeenteraad de reactienota vaststellen. Gemeente Lingewaard heeft de ingediende zienswijzen zorgvuldig beantwoord. Dit heeft soms tot wijzigingen geleid (zie bijlage 1 – Reactienota Zienswijzen Windpark Caprice). De ingediende zienswijzen zijn bijgevoegd in bijlage 2.
Daarnaast heeft het college het voornemen om aanvullende voorschriften voor geluid en slagschaduw in de omgevingsvergunning op te nemen. Het college heeft hiervoor gekozen na de uitspraak van de Raad van State over het windpark Delfzijl. Deze uitspraak bepaalde dat het Activiteitenbesluit niet meer toegepast kan worden op windparken van 3 turbines en groter. De Raad van State benoemde de mogelijkheid om voor deze windparken van 3 of meer turbines eigen lokale normen vast te stellen, die de plaats innemen van het Activiteitenbesluit. Aangezien windpark Caprice uit twee windturbines bestaat is het Activiteitenbesluit nog onverkort van toepassing. Het college heeft er desalniettemin voor gekozen om de belangen van omwonenden zwaar mee te wegen en aanvullende voorschriften op te stellen op het gebied van geluid en slagschaduw. De initiatiefnemers hebben aangegeven akkoord te zijn met deze aanvullende voorschriften. Het college heeft hierover juridisch advies ingewonnen, en de voorschriften onafhankelijk laten onderzoeken door Pondera. Het voorstel voor deze voorschriften is vastgesteld door het college op 21 juni 2022, en is te vinden in bijlage 3.
De aanwezigheid van windturbines heeft een forse impact op de omgeving, natuur en omwonenden. Tegelijkertijd is het opwekken van windenergie nodig voor de energietransitie van Lingewaard. De stappen die de afgelopen periode zijn uitgewerkt, dragen bij aan het vormgeven van dit project op een verantwoorde manier, met oog voor natuur, landschap, leefbaarheid en het eerlijk verdelen van de lusten en de lasten. De gemeente vindt het belangrijk dat de omwonenden kunnen meedelen in de winst die worden gemaakt met deze winturbines. Daarom zijn er afspraken gemaakt met betrekking tot compensatie van de omgeving. De direct omwonenden krijgen gezamenlijk € 35.000,- per jaar. Daarnaast komt er een omgevingsfonds van

€19.000,- per jaar en een gemeenschapsfonds oplopend tot ca. € 1 miljoen gedurende de gehele looptijd. Bovendien kunnen omwonenden en inwoners van Lingewaard financieel participeren door het kopen van obligaties. De hoogte van de obligaties is € 1,5 miljoen met een looptijd van 15 jaar.
De gemeenteraad maakt de afweging of afwijken van het bestemmingsplan voor dit project getuigt van een goede ruimtelijke ordening. Alles overwegende is er volgens het college sprake van een haalbaar en uitvoerbaar plan dat getuigt van een goede ruimtelijke ordening. Daarom wordt voorgesteld om een definitieve verklaring van geen bedenkingen (vvgb) af te geven. Op basis van een door de raad verstrekte definitieve vvgb kan het college de omgevingsvergunning verlenen.

Wettelijk kader of beleidskader

Proces tot nu toe

- Op 23 september 2020 heeft de raad besloten om een ontwerp-vvgb af te geven voor de realisering van Windpark Caprice op het perceel Scherpekamp 3 in Angeren.
- De stukken hebben tweemaal zes weken ter inzage gelegen. De eerste keer vanaf 29 oktober 2020 en de tweede keer vanaf 10 juni 2021. De reden dat de stukken de tweede keer zijn ingediend is omdat de initiatiefnemers een verzoek hadden ingediend om het vermogen van de windturbines te verhogen van 5 naar 7 MW, en omdat niet de meest actuele versie ter visie had gelegen.
- Naar aanleiding van de Raad van State-uitspraak besloot het college op 29 augustus 2021 om onderzoek te doen naar aanvullende voorschriften. Hierover is de raad geïnformeerd op 14 december 2021. Pondera heeft hiervoor een voorstel gemaakt in opdracht van de gemeente (zie bijlage 3).
- De ingediende zienswijzen van beide termijnen zijn in behandeling genomen, en er is een reactienota opgesteld. Het college heeft deze reactienota vastgesteld op 27 juni 2022.

Voor een uitgebreider overzicht van het proces tot nu toe en de verwijzing naar eerder gepubliceerde stukken verwijzen we naar bijlage 7.

Beoogd effect

Zoals benoemd in het coalitieakkoord 2022-2026 is het nodig om de komende jaren prioriteit te geven aan grootschalige opwek van energie om Lingewaard in 2050 energieneutraal te maken. Het realiseren van windpark Caprice levert een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen van het beleidskader energietransitie, en specifiek de mogelijkheden voor duurzame opwek van elektriciteit binnen de gemeente Lingewaard. De energieopbrengst is genoeg om duurzaam te voorzien in de elektriciteitsvraag van circa 15.000 huishoudens, en vergelijkbaar met de opbrengst van ruim 40 ha zonnevelden. Op deze manier levert Lingewaard ook een belangrijke bijdrage aan de regionale doelstelling van de RES, en neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid om bij te dragen aan landelijke doelstellingen zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord.
Het voorstel is een uitwerking van, en past binnen het beleidskader energietransitie dat door de gemeenteraad in november 2020 is vastgesteld.

Argumenten

1.1 De reactienota vormt een zorgvuldige beantwoording van de ingediende zienswijzen
Met het vaststellen van de reactienota voorzien we in een transparante reactie op de ingediende zienswijzen. De ingediende zienswijzen zijn samengevat, beoordeeld en beantwoord in de Reactienota zienswijzen (bijlage 1). Dit draagt bij aan een duidelijke motivering, en waar nodig verduidelijking of actualisatie van informatie, ten behoeve van het besluit op de vergunningsaanvraag. Na het vaststellen wordt de reactienota openbaar. Indieners van zienswijzen krijgen hierover ook individueel bericht.
2.1 Voor het initiatief is een omgevingsvergunning noodzakelijk, voor het verlenen ervan is de afgifte van een definitieve vvgb een vereiste.
Het initiatief mag niet worden gerealiseerd zonder omgevingsvergunning, en de vergunning mag niet worden verleend zonder dat de raad een definitieve vvgb heeft afgegeven.
2.2 De ruimtelijke onderbouwing toont aan dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening.
Op basis van het opgestelde MER-rapport en de uitgevoerde onderzoeken naar de effecten: geluid, slagschaduw, externe veiligheid, bodem, water en archeologie, landschap, ecologie en energieopbrengst, is

voor de ontwerp-vvgb beoordeeld dat de ruimtelijke onderbouwing een goede ruimtelijke ordening aantoont. Na beoordeling van de ingekomen zienswijzen op de ontwerp-vergunning wordt dit beeld bevestigd en is dit oordeel definitief.

2.3 De vastgestelde aanvullende voorschriften zijn in het belang van de omgeving

Op deze manier worden omwonenden en de omgeving beter beschermd tegen overlast. De aanvullende voorschriften stellen strengere eisen op het gebied van geluid en slagschaduw dan wettelijk verplicht. Zo worden brongeluid en het geluidsniveau bij woningen in de omgeving beperkt, zijn voorschriften opgesteld om bij optreden van tonaal geluid te kunnen handhaven, en zorgt een stilstandvoorziening ervoor dat slagschaduw geen overlast veroorzaakt. Deze voorschriften zijn zowel gericht op de eisen die vooraf gesteld worden als de maatregelen die tijdens exploitatie getroffen kunnen worden, en hoe deze voorschriften gehandhaafd kunnen worden. De keuze voor deze voorschriften is onderbouwd door advies van Pondera (bijlage 3). Het juridisch risico van deze keuze is onderzocht en als klein beoordeeld. Ter informatie is ook toelichting hierop door juridische specialisten van DirkZwager bijgevoegd (bijlage 4).

2.4 Door gemaakte afspraken over financiële participatie deelt de omgeving in de winst

De gemeente Lingewaard staat voor een eerlijke verdeling van opbrengst van het project met de omgeving. Dit heeft geresulteerd in de volgende voorwaarden: direct omwonenden ontvangen gezamenlijk een compensatie van € 35.000,- per jaar. Daarnaast vloeit een deel van de opbrengst naar het omgevingsfonds (circa €19.000,- per jaar) en een gemeenschapsfonds dat kan oplopen tot circa € 1 miljoen gedurende de gehele looptijd. Bovendien kunnen omwonenden en inwoners van Lingewaard financieel participeren met obligaties.

2.5 De windturbines dragen bij aan de doelstellingen van het beleidskader energietransitie

De windturbines dragen bij aan de doelstellingen voor het opwekken van duurzame elektriciteit die gemeente Lingewaard heeft gesteld in het beleidskader energietransitie. Ook past het plan binnen het beleidskader windenergie van de gemeente Lingewaard.

2.6 De hoogte van de windturbines zorgt voor duurzaam en efficiënt ruimtegebruik.

De hoogte van de windturbines draagt bij aan een optimale energieopbrengst. Deze maakt dat er zo min mogelijk windturbines of andere vormen van energie-opwek nodig zijn om de lokale doelstellingen te behalen.

2.7 De windturbines dragen bij aan de RES 1.0

De windturbines dragen bij aan het aandeel dat gemeente Lingewaard kan realiseren voor de regionale opwek van duurzame elektriciteit.

3.1 In plaats van het met exploitatieplan, wordt het kostenverhaal met de exploitatieovereenkomst verzekerd.

Daarmee wordt voldaan aan de wettelijke verplichting en zijn risico's vooraf gedekt. Op basis van artikel 6.12 Wro is het verplicht om een exploitatieplan op te stellen, tenzij het kostenverhaal anderszins verzekerd is. In dit geval wordt het kostenverhaal verzekerd via de afgesloten exploitatieovereenkomst. In deze overeenkomst zijn voorwaarden vastgelegd voor de ontwikkeling en exploitatie van het windpark, waaronder betalingsafspraken, betalingsgaranties en afspraken over de door de initiatiefnemers te vergoeden tegemoetkoming in de planschade.

Kanttekeningen

2.1 Windturbines hebben een negatief effect op het gebied van geluid, slagschaduw en externe veiligheid

Een aantal omwonenden is tegen de komst van deze twee windturbines vanwege de negatieve effecten op de omgeving. Het klopt dat de plaatsing van twee windturbines milieueffecten heeft. Daarom is in de voorbereiding op dit besluitvormingstraject een Milieu Effect Rapportage (MER) opgesteld. Hiervoor is onderzoek gedaan naar de verschillende milieueffecten van deze twee windturbines op de omgeving. De effecten van geluid, slagschaduw en externe veiligheid zijn onderzocht.

Uit het onderzoek blijkt dat de geluidsbelasting van de windturbines voldoet aan de landelijke normering zoals vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Ten aanzien van laagfrequent geluid is er in de wetenschap geen eenduidig bewijs dat laagfrequent geluid veroorzaakt door windturbines een extra negatief effect heeft op de gezondheid van mensen. Er is in de praktijk ook geen directe oorzaak-gevolgrelatie gevonden tussen windturbinegeluid en gezondheid. Desalniettemin is in de aanvullende voorschriften een opgenomen dat indien tonaal geluid optreedt kan handhavend worden opgetreden.

Ten aanzien van slagschaduw is afgesproken dat de windturbines stil worden gezet zodra slagschaduw optreedt. Dit is veel strenger dan de huidige norm uit het Activiteitenbesluit, waarbij per jaar 17 dagen met maximaal 20 minuten slagschaduw is toegestaan.
Tot slot is ook de externe veiligheid onderzocht. Hierbij gaat het om de (kleine) kans op het falen van windturbines en het hiermee gepaarde risico. Over het algemeen geldt dat hoe groter de afstand tot de turbine, hoe kleiner het risico. Uit het onderzoek blijkt dat er geen noemenswaardige risico's zijn voor kwetsbare objecten in de omgeving van deze windturbines.
Uit de MER blijkt dat deze twee windturbines voldoen aan de landelijke richtlijnen en eisen uit het Activiteitenbesluit. Daarnaast heeft de gemeente aanvullende voorschriften opgesteld die strenger zijn dan de landelijke richtlijnen. De gemeente heeft deze aanvullende voorschriften laten toetsen door Pondera en zal hierop ook handhavend optreden richting de initiatiefnemer.

2.2 Windturbines zorgen voor een verrommeling van het landschap
Gezien de inrichting van Nederland is het onmogelijk projecten in te passen zonder effecten op de directe omgeving. De twee windturbines hebben effect op het landschap van uiterwaarden in Lingewaard. In de Regionale Energiestrategie (RES) staat dat windturbines bij voorkeur in clusters worden geplaatst, en niet solitair. In dit windpark is gekozen voor twee windturbines die langs de doorgetrokken A15 en het Pannerdensch kanaal worden geplaatst. Hiermee worden de negatieve effecten op het landschap, en mogelijke verrommeling zoveel mogelijk beperkt.
Een initiatief kan alleen worden afgewogen op basis van een goede ruimtelijke ordening. Het ontbreken van draagvlak is geen (juridische) afwegingsgrond. Toch zijn draagvlak en een evenwichtige verdeling van lusten en lasten een belangrijk aandachtspunt. Met de gemaakte afspraken en de strengere voorschriften is deze verdeling de afgelopen periode verder uitgewerkt.

2.3 Het is onwenselijk om een windpark te realiseren in Natura 2000-gebied
Windturbines mogen alleen geplaatst worden in Natura 2000-gebied als geen negatieve effecten op de natuur te verwachten zijn. De verwachte effecten op het Natura 2000-gebied zijn getoetst en hieruit blijkt geen significant negatief effect op natuur in dit gebied.

2.4 Deze locatie valt buiten het zoekgebied van de RES
Het klopt dat deze locatie niet staat opgenomen in de regionale zoekgebieden van de RES. Het is echter wel een "project in de pijplijn buiten de regionale zoekgebieden". Daarnaast kent de RES Arnhem-Nijmegen momenteel een zeer scheve verhouding zon- en windenergie, waarbij fors meer windenergie in de regio nodig is om de netcapaciteit goed te benutten. De windturbines bij Caprice zijn dus een zeer welkome invulling binnen de RES.

Financiën
Dit voorstel heeft geen budgettaire gevolgen voor de gemeentelijke begroting. De kosten worden verhaald via een exploitatieovereenkomst. Voor een eventuele tegemoetkoming in de planschade wordt een planschadeverhaalsovereenkomst gesloten. Overige financiële afspraken tussen omwonenden en inwoners over compensatie en financiële participatie zijn geen zaak van de gemeente, maar van de exploitant.

Communicatie en participatie
Communicatie en participatie zijn belangrijke randvoorwaarden voor het creëren van draagvlak voor windenergieprojecten. Vanuit die gedachte heeft de gemeente Lingewaard zich ervoor ingespannen dat voor omwonenden, inwoners en betrokkenen duidelijk is welke besluiten zijn genomen en welke mogelijkheden er zijn geweest om geïnformeerd te worden, vragen te stellen en zienswijzen in te dienen. Ook in het vervolgtraject zet de gemeente deze lijn voort; brede communicatie moet ervoor zorgen dat duidelijk is welke besluiten zijn genomen, wat er ter inzage ligt en welke mogelijkheden er zijn voor het indienen van bezwaar of beroep.
Deze besluitvorming is openbaar. Daarom kiezen we ervoor om omwonenden, betrokkenen en inwoners van Lingewaard hierover actief te informeren. Dit doen we met een nieuwsbrief aan omwonenden en mensen die zich hiervoor hebben ingeschreven, een bericht op de gemeentepagina en een persbericht. Beide

documenten plaatsen we ook op de website onder www.lingewaard.nl/windenergie-lingewaard. Belangstellenden kunnen de bijlagen opvragen bij de gemeente. De bijlagen liggen ook ter inzage op het gemeentehuis. Indieners van zienswijzen ontvangen daarnaast persoonlijk bericht over de beantwoording van de zienswijzen en de reactienota.
Na het afgeven van de vvgb wordt deze samen met de omgevingsvergunning ter inzage gelegd en bekend gemaakt via de reguliere kanalen. Ook dit communiceren we actief met omwonenden en mensen die zich hebben ingeschreven voor de digitale nieuwsbrief. Zij kunnen de stukken inzien op de website www.ruimtelijkeplannen.nl. De definitieve verklaring van geen bedenkingen wordt gelijktijdig met de aanvraag met bijbehorende stukken en de omgevingsvergunning bekendgemaakt en gedurende zes weken ter visie gelegd. Gedurende deze periode kan beroep worden ingesteld bij de bestuursrechter.

Voortgang

Nadat de raad de reactienota zienswijzen heeft vastgesteld, de verklaring van geen bedenkingen heeft afgegeven en heeft verklaard geen exploitatieplan vast te stellen voor de ontwikkeling en exploitatie van de twee windturbines, kan het college besluiten de omgevingsvergunning te verlenen. Door de gecoördineerde besluitvorming kunnen Rijkswaterstaat en de provincie gelijktijdig respectievelijk de watervergunning en de vergunning natuurbeschermingswet verlenen.
De besluiten treden in werking op de dag na publicatie. De initiatiefnemer kan met de omgevingsvergunning een SDE-subsidieaanvraag doen. Na het toekennen van deze subsidie start de realisatiefase van de windturbines.

Duurzaamheid

De energie opbrengst van de twee windturbines is naar verwachting genoeg om duurzaam te voorzien in de elektriciteitsvraag van circa 15.000 huishoudens, en is vergelijkbaar met de opbrengst van ruim 40 ha zonnevelden. Op deze manier levert Lingewaard ook een belangrijke bijdrage aan de regionale doelstelling van de RES, en neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid om ook bij te dragen aan landelijke doelstellingen zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord.

Bijlagen

1. Reactienota zienswijzen Windpark Caprice
2. Ingediende zienswijzen: bijlagen 2.1.1 t/m 2.11, & 2.13 t/m 2.35
3. Advies Pondera – aanvullende voorschriften windpark Caprice
4. Dirkzwager – memo juridische risico’s
5. Concept Raadsbesluit – Definitieve verklaring van geen bedenkingen
6. De ontwerp omgevingsvergunning
7. Overzicht eerder traject en relevante stukken

Bemmel, 27 juni 2022

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,
de secretaris, de burgemeester,

drs. I.P. van der Valk dr. P.T.A.M. Kalfs